11. Mashanova, K.V. (2015). Funkcii kommentiruyushchih konstrukcij pri realizacii avtorskogo zamysla v angloyazychnyh tekstah biznes-tematiki. Evrazijskij Soyuz Uchenyh (ESU). Filologicheskie nauki, 4 (13), 89-91 (Moskva).
12. Olejnik, Z.P. (2002). Vvodnye i vstavochnye komponenty v strukture vyskazyvaniya i teksta, 340 l. (Doneck).
13. Panteleeva, E.A. (2005). Kommunikativno-pragmaticheskie svojstva vvodnyh i vstavnyh ehlementov v sovremennom russkom yazyke, 20 s. (Volgograd).
14. Puzikov, YU.K. (1980). Rabota po razvitiyu rechi uchashchihsya pri izuchenii vvodnyh slov i vvodnyh predlozenij, 39 s. (Leningrad).
15. Rusak, V.U. (2016). Figury razmyashchehnnya i perastanoŭki yak srodki rehalizacyi ehmatyŭnasci mastackaga maŭlennya. Trudy BGTU, 5, 198-203 (Minsk).
16. Serdyuk, N.YU. (2012). Parentetichni konstrukcii v suchasnomu anglijs'komu hudozhn'omu tvorі. Naukovi zapiski. Seriya «Filologichna», 30, 92-95 (Kiev).
17. Hallidej, M.A.K. (1980). Lingvisticheskaya funkciya i literaturnyj stil. Novoe v zarubezhnoj lingvistike, 9, 116-147 (Moskva).
18. CHupcova, A.V. (2016). Funkcii parentezy v originale i perevode. Filologicheskie nauki. Voprosy teorii i praktiki, 5 (59), 157-161 (Tambov).
19. SHishkina, I.S. (2009). Paranteza v anglijskom i nemeckom yazykah: semantiko-sintaksicheskie osobennosti i graficheskoe oformlenie. Vestnik Vyatskogo gosudarstvennogo gumanitarnogo universiteta, 2-2, 120-125 (Kirov).

Казімірська Т.

ст. викл., Могильовський університет імені А.А.Кулешова (Республіка Білорусь)

Kazimirsky T.

senior lecturer, Mogilev state University named A. A. Kuleshov (Republic of Belarus)

СТЫЛИСТИЧНАЯ РОЛЯ ФРАЗЕОЛОГИЗМА У ТВОРАХ А. МАКАЁНКА

STYLISTIC ROLE OF PHRASEOLOGY IN THE WORKS OF A. MAKAEENKA

У статті йдеться про стилістичне використання фразеологізмів у творах А. Макаєнка. Увага звертається як на нормативне, так і на індивідуально-

авторське використання фразеологічних одиниць. Виділяються два види стилістичного використання фразем – вживання фразеологізмів у незмінному вигляді і вживання фразеологізмів зі змінами різноманітного характеру. Відзначаються такі прийоми структурно-семантичних змін фразеологізмів, як заміна одного компонента іншим; об'єднання двох фразеологізмів в один; ускладнення фразеологізму словом вільного вживання. Як найважливіших стилістичних функцій відзначаються наростання, уточнення і навіть зміна семантики фразем. Фразеологізми характеризуються як засіб формування індивідуального авторського стилю драматурга.

Ключові слова: фразеологізм, фразема, стилістична роль, індивідуальний авторський стиль, структурно-семантичні зміни фразеологізму, компонент фразеологізму.

The article talks about the stylistic use of phraseological units in the works A. Makaenka. Attention is drawn to both normative and individual author's use of phraseological units. There are two types of stylistic use of phrases – the use of phraseological units in an unchanged form and the use of phraseological units with changes of various character. There are such methods of structural and semantic changes of phraseological units as replacement of one component by another; combining two phraseological units into one; complication of phraseological units by the word of free use. The most important stylistic functions are the increase, refinement and even change of the semantics of phrases, the actualization of attention, the allocation of a certain thought, the strengthening of the impact on the reader, the creation of a new means of characteristics, evaluation of speakers or the attitude to those to whom the speech is addressed. Phraseological units are characterized as a means of forming an individual author's style of the playwright.

Key words: phraseology, stylistic role, individual author's style, structural and semantic changes of phraseology, component of phraseology.

Пастаноўка праблемы. Выкарыстанне ў мастацкім тэксце пэўных моўных сродкаў падначалена задачам стварэння адпаведнага мастацкага вобраза. У сувязі з гэтым вывучэнне фразеалагічных адзінак у функцыянальна-стылістычным аспекце з'яўляецца адным з актуальных напрамкаў даследавання ў сучаснай беларускай фразеалогіі і заслугоўвае асаблівай увагі з боку навукоўцаў. Эстэтычная роля фразеалагічных сродкаў вызначана закладзенай у іх вобразнай метафарычнасцю і эмацыянальна-экспрэсіўнай афарбоўкай, а таксама ўменнем аўтара адабраць патрэбны

матэрыял і ўвесці яго ў кантэкст. Фразеалагізмы часцей за ўсё ўводзяцца ў твор без змены іх значэння, у гатовай і сталай форме, таму што асноўнымі, найважнейшымі іх прыкметамі з'яўляюцца ўзнаўляльнасць, устойлівасць і агульнавядомасць. Аднак пісьменнікі часта творча апрацоўваюць агульнавядомыя фразеалагізмы, каб дасягнуць яшчэ большай вобразнасці і непаўторнасці мастацкага слова. Фразеалагічныя адзінкі не з'яўляюцца застылымі і нязменнымі для аўтараў, яны знаходзяць у іх бясконцыя магчымасці для семантычнага абнаўлення. Творчая апрацоўка фразеалагізмаў надае ім новую экспрэсіўную афарбоўку, узмацняючы іх выразнасць, пры гэтым зменення фразеалагізмы захоўваюць мастацкія вартасці агульнанародных – вобразнасць, афарыстычнасць, рытміка-меладычную ўпарадкаванасць. Прыкладам надзвычай удалага выкарыстання аказіянальных фразеалагізмаў у мастацкай літаратуры з'яўляюцца творы А. Макаёнка.

Сувязь з важнымі навуковымі заданнямі. Тэма даследавання непасрэдна звязана з агульнаакафедральнай тэмай “Мастацкі тэкст у функцыянальным, прагматычным, кагнітыўным і метадычным аспекце”.

Аналіз навуковых крыніц. Індывідуальнасць любога мастака слова, у тым ліку А. Макаёнка, выяўляецца слоўнікавым багаццем яго твораў, шырокім выкарыстаннем мастацкіх сродкаў выразнасці. В. А. Ляшчынская адзначае, што фразеалогія мовы яго твораў ілюструе ўнікальнасць і майстэрства, “вызначае яго ролю ў развіцці фразеалагічных здабыткаў беларускай мовы, у станаўленні фразеалагічнай нормы беларускай мовы і разам з тым пралівае святло на паняцце фразеалагічнай нормы і яе дзеянне ў мастацкай літаратуры” [Lyashchynskaya, V. A. 2008: 77]. А. Макаёнак актыўна выкарыстоўвае фразеалагізмы, часам “амалодджаючы”, творча абнаўляючы іх. Пісьменнік імкнецца выкарыстаць невычэрпную “вобразную энергію” фразеалагічных адзінак, часам змяніўшы іх традыцыйную форму ці абыграўшы змест. Як слушна зазначае І. Я. Лепешаў, “аб’ектыўнай моўнай крыніцай разнастайных дэфармацый і мадыфікацый фразеалагічнай адзінкі з’яўляецца сама яе складаная прырода, супярэчнасць і неадпаведнасць паміж формай, якая часцей за ўсё нічым не адрозніваецца ад звычайнага, свабодна

аргаізованага словазлучэння, і цэласным зместам, функцыянальна блізкім да слова” [Lepeshau, I. Ya. 1998: 219]. Аналізуючы фразеалагічны слоўнік твораў А. Макаёнка, можна вылучыць два віды стылістычнага выкарыстання фразем:

- 1) ужыванне фразеалагізмаў у нязменным выглядзе;
- 2) ужыванне фразеалагізмаў са змяненнямі разнастайнага характару.

Нарматывнае і адначасова індывідуальна-аўтарскае выкарыстанне фразеалагічных адзінак з’яўляецца вынікам складанай творчай працы мастака, яго таленту. Індывідуальна-аўтарскую апрацоўку і пераасэнсаванне фразеалагізмаў Б. А. Ларын ахарактарызаваў як больш складаны і “артыстычны” спосаб транспазіцыі народных фразеалагізмаў у літаратурную мову [Lepeshau, I. Ya. 1998: 220]. Хоць такія ўжыванні ў параўнанні з іх звычайным выкарыстаннем і не вельмі частыя, але яны заслугоўваюць спецыяльнага вывучэння, бо ўспрымаюцца як істотны сродак павышэння стылістычнай ролі фразеалагізмаў у тэксе, як адзін са спосабаў рэалізацыі фразеалагізмаў у маўленні. Выбіраючы фразеалагізмы, пісьменнік кіруецца тым, якое значэнне яны маюць у сістэме мовы, а затым ужо пераафармляе, змяняе, удакладняе. Звычайны фразеалагізм з уласцівым яму значэннем, спалучаючыся з іншымі моўнымі адзінкамі, захоўвае яго і ў кантэксце твора пераасэнсоўваецца.

У навуковых працах адзначаецца, што шматлікія прыёмы індывідуальна-аўтарскага, творчага, эфектыўнага выкарыстання фразеалагічных адзінак аб’ядноўваюцца ў дзве групы. “Першая група – структурна-семантычныя змяненні, калі знарок парушаецца форма фразеалагізма і гэтым самым закранаецца яго змест. Другая група – семантычныя змяненні, пры якіх кампанентны склад фразеалагізмаў застаецца непарушным” [Lepeshau, I. Ya. 1984: 120].

Мэта артыкула – паказаць на прыкладах стылістычную ролю індывідуальна апрацаваных фразеалагізмаў у драматычных творах А. Макаёнка.

Сярод творча апрацаваных А. Макаёнкам фразеалагізмаў найбольш пашыранымі з’яўляюцца фразеалагічныя адзінкі, што падпалі пад структурна-семантычныя змяненні. Магчыма вылучыць наступныя прыёмы структурна-семантычных змяненняў:

- 1) замена кампанента іншым словам;
- 2) аб'яднанне двух фразеалагізмаў у адзін;
- 3) ускладненне фразеалагізма словам свабоднага ўжывання.

Самы пашыраны прыём – замена кампанента іншым словам. Звычайна замена кампанента выклікаецца пэўнай сітуацыяй, прадвызначаецца кантэкстам і амаль заўсёды дае значны эфект, бо ў свядомасці чытача на звыклае значэнне фразеалагізма накладваецца яшчэ і значэнне слова, якое выціснула прывычны кампанент. Да фразеалагічных адзінак з такімі змяненнямі адносяцца выразы гаўкаць на ваду – слоўнікавае брахаць на ваду, з чыстымі рукамі – слоўнікавае з чыстым сумленнем, па самыя ноздры – слоўнікавае па самае горла, здзерці скуру – слоўнікавае спусціць (зняць) скуру, праветрыць галаву – слоўнікавае праветрыць мазгі, ком у горле – слоўнікавае костка ў горле, палажыць валасы (сэрца) – слоўнікавае палажыць галаву, шагаць у нагу – слоўнікавае ісці ў нагу, папакруціць вяроўкі – слоўнікавае віць вяроўкі, строіць дурня – слоўнікавае корчыць (валяць) дурня, вылупіць вочы – слоўнікавае рабіць вялікія вочы, выбіцца ў начальства – слоўнікавае выбіцца ў людзі. Пацвярджэннем такога спецыфічнага выкарыстання фразеалагізмаў могуць стаць наступныя рэплікі: Максім: Вот вы пра камунізм дбаеце. А трэба, каб туды ішлі ўсе з чыстымі рукамі, светлымі душамі (“Лявоніха на арбіце”). Іван: Спяшаюцца з дыпламамі, аж падаюць. Гразь мясіць вясной ці восенню? Вунь яе колькі – па самыя ноздры (“Таблетку пад язык”). Ухватаў: Цяпер канечне – пасля перамогі, калі ўлада акрэпла, да яе ўсе ліпнуць, усе хапаюцца, бадзёрымі папутчыкамі шагаюць у нагу (“Пагарэльцы”). Цярэшка: Ну а ці думаў хто, што я, такі Цярэшка – пастух і выб’юся ў начальства? (“Трыбунал”). Замена аднаго фразеалагічнага кампанента на іншы, як прыём структурна-смантычных змяненняў, надае маўленню герояў твораў А. Макаёнка асабліваю жывасць, экспрэсію.

Часта назіраецца замена стылістычна нейтральнага кампанента стылістычна маркіраваным. Напрыклад, *вылупіць вочы* замест *рабіць вялікія вочы*, *зайгралі сокі жыцця* замест *зайграла кроў*, *здзерці скуру* замест *зняць скуру*, *вярцець мазгамі* замест *варушыць мазгамі* і інш. Гэта вядзе да

ўзмацнення стылістычнага ефекту, больш вобразнага і дакладнага выказвання ў адпаведнасці з кантэкстам твора.

Выяўлены два выпадкі замены дзеяслоўнага кампанента на дзеепрыслоўны. Так, з зафіксаванага ў слоўніку выразу *сядзець на шыі* А. Макаёнак утварае фразеалагізм *седзячы на шыі*, з выразу *вешаць галаву – галаву звесіўшы*. Напрыклад, *Бабі: Вы будзеце камуністам патураць, седзячы ў мяне на шыі?! (“На досвітку”)*; Стары: *Вунь адзін пад дэравам сядзіць, галаву звесіўшы. Не падобна, што яму весела (“Кашмар”)*. Абазначаючы дадатковае дзеянне, дзеепрыслоўі надаюць маўленню персанажаў дынамічнасць, вобразнасць, канкрэтызацыю пры дзеяслоўным дзеянні.

Зрэдку пісьменнік дазваляе сабе вольнасць у абыходжанні з прыназоўнікава-склонавымі формамі некаторых кампанентаў фразеалагічных адзіак. Напрыклад, замест слоўнікавага *таптаць у гразь* (форма вінавальнага склону) мы бачым аўтарскае *таптаць у гразі* (форма меснага склону), замест *станавіцца на дыбкі* (форма з прыназоўнікам *на*) – *станавіцца ў дыбкі* (форма з прыназоўнікам *ў*), замест *пад корань* (форма вінавальнага склону з прыназоўнікам *пад*) – *пры корні* (форма меснага склону з прыназоўнікам *пры*). Леанора: *Адай яго мне рабом. Ты убачыш, як можа жанчына катаваць, мучыць, зневажаць, абражаць, насміхацца, здэкавацца, таптаць у гразі нягоднага мужчыну (“Дыхайце эканомна”)*. Сырадоеў: *А ты, бязмозгая баба, яшчэ хоць толькі раз ляпнеш такое, то... так язык падсяку, пры самым корні (“Трыбунал”)*. Так аўтар садзейнічае стварэнню камічнага гучання твора. Экспрэсіўныя магчымасці варыянтных склонавых форм выклікаюць цікавасць чытача.

У творчай аўтарскай апрацоўцы фразеалагізмаў назіраюцца выпадкі замены кампанента ў форме адзіночнага ліку на форму множнага і наадварот. Так, у слоўніку выразы *прышчаміць хвост, ні пуху ні пярэ, палец у рот не кладзі, як мыш пад венам* утрымліваюць назоўнікавы кампанент у форме адзіночнага ліку, але А. Макаёнкам ужыты ў форме множнага: *прышчаміць хвасты, пальцы ў рот не кладзі, ні пуху ні пер’я, як мышы пад венам*. У аўтарскім фразеалагізме *віць вярочку* назоўнік ужыты ў форме адзіночнага ліку замест слоўнікавай формы множнага ліку (*віць вярочкі*). Замена кампанента ў форме адзіночнага ліку на форму множнага і

наадварот дапамагаюць драматургу стварыць больш яркія, эфектныя, эмацыянальныя вобразы.

Усім дзеяслоўным фразеалагічным адзінкам уласціва катэгорыя трывання. Пераважная большасць дзеяслоўных зваротаў мае суадносныя пары незакончанага і закончанага трывання. Напрыклад, *ляцець – вылецець у трубу, хаваць – схавать вочы, глядзець – паглядзець праўдзе ў вочы* і інш. Такія змяненні ў марфемнай структуры дзеяслоўнага кампанента прыводзяць да семантычных змяненняў. “Фразеалагізмы суадноснай трывальнай пары адрозніваюцца адзін ад аднаго тым, што ў незакончаным трыванні яны абазначаюць дзеянне без паказу на яго мяжу, а ў закончаным – паказваюць на завершанасць дзеяння, на яго ўнутраную мяжу” [Lepeshau, I. Ya. 2009: 16]. Аднак сустракаюцца ў п’есах А. Макаёнка выпадкі змен у марфемнай структуры дзеяслоўнага кампанента фразеалагізма не для стварэння суадноснай трывальнай пары, для ўтварэння моўнага варыянту дзеяслоўнага кампанента з іншай прыстаўкай, а гэта, вядома, надае новае семантычнае адценне фразеалагічнаму выразу. Напрыклад, *адпускаць – выпускаць з вачэй, чорт прынёс – занёс*.

Другі прыём структурна-семантычных змен – аб’яднанне двух фразеалагізмаў у адзін. Прыкладам такой творчай апрацоўкі фразем з’яўляецца выраз *тачыць язык і зубы*, утвораны шляхам спалучэння фразеалагічных адзнак *тачыць язык* у значэнні ‘дазваляць сабе гаварыць лішнія’ і *тачыць зубы* са значэннем ‘ненавідзячы каго-небудзь, рыхтаваць якую-небудзь непрыемнасць’. У п’есе “Кашмар” утвораны фразеалагізм набывае новае семантычнае адценне ‘шмат абяцаць, уводзіць у зман’. Напрыклад, Гаспадар: *ідзі, друг народа. Тачы язык і зубы. Для ўлады яны вострыя трэба*. Прыём структурна-семантычных змен – аб’яднанне двух фразеалагізмаў у адзін прапануе чытачу задумацца пра новыя экспрэсіўныя ўласцівасці, набываць фразеалагізмам у выніку аб’яднання.

Ёсць выпадкі ўскладнення фразеалагізма словамі свабоднага ўжывання. Напрыклад, выраз *языком лапці падплятаць*. Ускладненне фразеалагізма адбываецца шляхам далучэння да яго пачатку слова “язык”. Такое пашырэнне фразеалагічнай адзінкі садзейнічае актуалізацыі яе кампанентаў

і стварає камічний ефект. Наприклад, Паліна: *Надзейка! Памацай-ка ў яго галаву. Нешта ён языком лапці падплятае* (“Трыбунал”).

Вышэй адзначалася, што другая разнавіднасць творчага выкарыстання фразеалагізмаў – гэта семантычныя змяненні, пры якіх форма фразеалагізма застаецца нязменнай, а закранаецца толькі яго сэнсавы бок. Спрыяльнай умовай для мадыфікацый, якія закранаюць змест устойлівых зваротаў, з’яўляецца супярэчнасць паміж семантычнай непадзельнасцю фразеалагізма і яго расчлянёнай формай, кампанентным характарам яго структуры, “структурная блізкасць фразеалагізма са словазлучэннем, а ў вельмі многіх выпадках і іх слоўна-кампанентнае супадзенне” [Lepeshau, I. Ya. 1984: 223-224]. На аснове прааналізаваных фразеалагізмаў вылучаны наступныя прыёмы абыгравання семантыкі фразем праз актуалізацыю іх кампанентаў:

- 1) сутыкненне фразеалагізмаў, якія маюць агульны кампанент;
- 2) сутыкненне фразеалагізма і аднакаранёвага з яго кампанентам слова;
- 3) канкрэтызацыя значэння фразеалагічнага кампанента;
- 4) камічная расшыфроўка фразеалагізма.

Сутыкненне фразеалагізмаў, якія маюць агульны кампанент, выкарыстоўваецца А. Макаёнкам у п’есе “Каб людзі не журыліся”. Адна дзеючая асоба пачынае рэпліку, выкарыстоўваючы фразему *на нагах* “быць у клопаце”, а другая асоба працягвае, ужываючы іншую ўстойлівую моўную адзінку, якая нарматыўна мае ў сваім складзе такі ж саматызм *ногі* (у кантэксце ён апушчаны), – *ледзь трымацца на нагах* “з цяжкасцю хадзіць або стаяць ад ап’янення”. Напрыклад: Сенька-Заіка: *Сонца яшчэ не ўзышло, а ён ужо на нагах...* Трэці калгаснік: *...Ледзь трымаецца*. Гэтым самым дасягаецца сатырычны эффект. Праз рэплікі двух персанажаў выкрываецца схільнасць Самасеева да п’янства.

Прыём сутыкнення фразеалагізма і аднакаранёвага з яго кампанентам слова звычайна рэалізуецца ў суседніх рэпліках, калі выкарыстоўваюцца, напрыклад, зварот *не з тваімі зубамі* і лексема *бяззубы*. Каравай: *Да-а! А ведаеш, дзед, ты залез не ў свой агарод. Да, да! Ты бальшую палітыку зачэпіў. Не з тваімі зубамі туды... Дзед Цыбулька: А чаму ета! А? Я яшчэ не БЯЗЗУБЫ* (“Таблетку пад язык”). З устойлівай моўнай адзінкі *не з тваімі зубамі* знарок здымаецца метафарычнасць, персанаж успрымае яе нібы ў

прамым сэнсе. Актуалізатарам літаральнага значэння фразеалагізма з’яўляецца слова *бяззубы*. У выніку дасягаецца іранічны эфект.

Трэці прыём – канкрэтызацыя значэння фразеалагічнага кампанента. Словы, з якіх складаецца фразеалагізм, дэактуалізуюцца, *ix* значэнні растварыліся ў значэнні цэлага. І *калі* А. Макаёнак канкрэтызуе семантыку фразеалагічных кампанентаў, вяртаючы ім першапачатковае значэнне або пераасэнсоўваючы *ix*, то гэтым заўсёды дасягаецца пэўны стылістычны эфект, *i* найчасцей камічны. Гэты камізм будзеца на суіснаванні цэласнага значэння выразу *i* яго апрадмечанай часткі. Прыём выкарыстаны пісьменнікам у дыялогу, *калі* першае выказванне арыентуецца на фразеалагічнае значэнне, а другое канкрэтызуе частку фразеалагізма. Напрыклад, Антаніна Цімафееўна: *А дзе ж ён?* Ганна: САБАКАМ СЕНА КОСЦІ. Антаніна Цімафееўна: *Сабакам?* Ганна: *Можэ, і КОШКАМ, хто яго ведае.*

Сустракаюцца ў творах А. Макаёнка выпадкі камічнай расшыфроўкі фразеалагічных адзінак. У ролі стылістычнага актуалізатара часам выкарыстоўваецца своеасаблівы каментарый – словы, якія *нібыта* паясняюць фразеалагізм *i* гэтым разбураюць яго цэласнасць. Пачатак кантэксту выяўляе фразеалагічнае значэнне, а канец – “выварочвае навыварат” гэта значэнне. У выніку ўзнікае дасціпны каламбур, які трымаецца на эфекце нечаканасці, парадокса. Напрыклад: Ухватаў: *Цяпер нас будуць любіць!.. Будзеце?* Сілан: *Як загадаеце.* Бусько: *Да ГРОБА.* Ухватаў: *Што? Любіці ці ніць?* Бусько: *І піць, i ЛЮБІЦЬ! Да гроба* (“Пагарэльцы”). Лявон: *Ты што? З ГЛУЗДУ З’ЕХАЛА?!* Лушка: *Не, даражэнькі мой. Я ўЗ’ЕХАЛА НА ГЛУЗД!* [“Лявоніха на арбіце”].

Высновы. Стылістычнае абыгрыванне семантыкі фразеалагізмаў у мове драматурга з’яўляецца матываваным, падпарадкаваным аўтарскай задуме, ідэйна-мастацкім мэтам. Ужыванне ўстойлівых адзінак у змененым выглядзе дэманструе майстэрства пісьменніка ў выкарыстанні стылістычных магчымасцей беларускай фразеалогіі, здольнасці чэрпаць з яе новых вобразы *i* адкрываць новыя стылістычныя эфекты. Для дасягнення пэўных стылістычных мэт драматург выкарыстоўвае такія прыёмы структурных *i* семантычных змен, як аб’яднанне двух фразеалагізмаў у

адзін, камічнае абыгрыванне фраземы, ускладненне фразеалагічнай адзінкі словам свабоднага ўжывання, сутыкненне фразеалагізмаў з агульным кампанентам, сутыкненне фразеалагізма і аднакаранёвага з яго кампанентам слова. Усе яны выконваюць у мове твораў А. Макаёнка розныя стылістычныя функцыі. Найважнейшымі з іх з'яўляюцца нарашчэнне, удакладненне і нават змяненне семантыкі фразем, актуалізацыя увагі, выдзяленне пэўнай думкі, узмацненне ўздзеянне на чытача, стварэнне новага сродку характарыстыкі, ацэнкі тых, хто гаворыць, ці адносін да тых, каму адрасуецца маўленне.

REFERENCES:

1. Lyashchynskaya, V. A. (2008). Frazealogichnyya adzinki u move Yanki Kupaly, 186 s (Minsk).
2. Lepeshau, I. Ya. (1998). Frazealogiya suchasnaj belaruskaj movy, 271 s (Minsk).
3. Lepeshau, I. Ya. (1984). Pablemy frazealogichnaj stylistyki i frazealogichnaj normy, 264 s (Minsk).
4. Lepeshau, I. Ya. (2009). Pra slounikavae apisanne dzeyaslounyh frazealogizmau. Belaruskaya frazealogiya i eurapejski mouny kantekest. Zbornik navukovyh artykulau. T2 (Brest) pp 15-19.

Креч Т.

*к. філол.н., проф., Харківський національний університет будівництва
та архітектури (Україна)*

Мілієва І.

*к.філол.н., доц., Харківський національний університет будівництва
та архітектури (Україна)*

Krech T.

*Candidate of Philology, professor, Kharkiv National University of Construction
and Architecture (Ukraine)*

Milyeva I.

*Candidate of Philology, assistant professor, Kharkiv National University of
Construction and Architecture (Ukraine)*